

עמ"מ 9665/09/17 - א.ע. נגד נציבות שרות המדינה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עמ"מ 9665-09-17 ע' נ' נציבות שרות המדינה
תיק חיצוני: 68/16

בפני כבוד השופט עודד שחם
מערערים
נגד
משיבים
א.ע. על ידי ד' הלוי, עו"ד
נציבות שרות המדינה על ידי א' גליקסברג, עו"ד,
מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

פסק דין

1. בפניי ערעור על פסק דין של בית הדין למשמעת של עובדי המדינה (בד"מ 68/16; א' כהן, עו"ד, אב"ד; ס' נהיר, ש' חבקיין, חברים). בהכרעת הדין (29.6.17) הורשע המערער, מפקד צוות ברשות הכבאות וההצלה במחוז אאאאא, בעבירות לפי סעיפים 17(1), 2(2) ו- 3(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 (להלן - חוק שירות המדינה). בגזר הדין (26.7.17) נגזרו על המערער עונשים של נזיפה חמורה; פיטורין לאלתר (תוך תשלום מלוא הפיצויים המגיעים למערער על פי דין); ופסילה לשירות המדינה (לרבות לרשות הכבאות וההצלה ולמשרד לביטחון פנים) למשך שנה אחת.

2. הערעור הופנה הן נגד הכרעת הדין, הן נגד גזר הדין. הכרעת הדין התבססה על קביעת בית הדין למשמעת, כי הוכח הנטען בכתב התובענה, לפיו מעשיו של המערער מושא התובענה מהווים עבירה על סעיף 347(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977. במהלך הדיון בפניי, הסכימו הצדדים להצעת בית המשפט, אשר הועלתה נוכח קשיים שונים שפורטו, כי הטיעון יתמקד בעונש, על בסיס ההנחה כי יסודותיה של העבירה האמורה, ובכלל זה ניצול מרות, אינם מתקיימים. הצדדים טענו, אפוא, לעונשו של המערער, על בסיס ההנחה, עליה אין מחלוקת, כי ביצע עבירות לפי סעיפים 17(1) ו- 3(3) לחוק שירות המדינה.

3. לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים, על רקע מכלול החומר שבפניי, הגעתי למסקנה כי יש לדחות את הערעור, ולהותיר את העונש שנגזר על המערער בעינו. אסביר את שיקולי עתה.

4. נקודת המוצא לדיון מצויה בקביעות העובדתיות שבהכרעת הדין, אשר בעיקרן אינן שנויות במחלוקת של ממש. המערער הוא יליד שנת 1983. המתלוננת היא ילידת נובמבר 1997. האירוע מושא התובענה התרחש בסוף שנת 2014 או בתחילת שנת 2015. באותה עת המערער שימש כמפקד צוות כבאים בתחנת אאאא. המתלוננת, תלמידת תיכון, שימשה כמתנדבת בתחנה. לאחר סיום המשמרת שלה, לקח אותה המערער הביתה ברכב חילוץ של מכבי האש. המערער היה באותה עת במדים ובמשמרת. עובר לאירוע, לא היה למתלוננת קשר של ממש עם המערער. לדבריה, האירוע היה במשמרת השנייה של השניים יחד. מהודעת המערער (עמוד 3, שורה 6) עולה, כי זו הייתה המשמרת

המשותפת הראשונה של השניים. יש אפוא בסיס לקביעת בית הדין למשמעת, כי ההיכרות בין השניים הייתה שטחית ביותר.

5. בדרך לביתה של המתלוננת, עצר המערער בקניון מלחה, לקנות מצרכי מזון לחבריו למשמרת. בהמשך לכך, נסע המערער לכיוון עין יעל ליד גן החיות, במקום להחזיר את המתלוננת לביתה. הוא עצר את כלי רכבו במקום חשון ומבודד. על פי הודעתה של המתלוננת (ת/1), לבקשת המערער, ביצעה בו מין אוראלי. לאחר שהגיע לפורקנו כשאיבר מינו בפיה, החזיר אותה לביתה. המתלוננת, אשר עדותה נמצאה אמינה על ידי בית הדין, הוסיפה כי לאחר האירוע ניסה המערער לקבוע איתה שוב, היא אמרה שהיא לא יכולה, והמערער הרפה מן העניין (בעמוד 29; ראו גם עדות המערער, בעמוד 125, שם מסר כי לאחר האירוע פנה אליה במסרון במטרה לברר אם יש לה עניין בו כגבר. משלא נענה, לא לחץ).

6. המתלוננת העידה, כי לא רצתה לבצע במערער את המעשה המיני האמור (בעמוד 29; ראו גם בעמוד 24). היא הוסיפה ותיארה, כי לאחר ביצוע המעשה, חשה תחושות של גועל וסלידה (ת/1, עמודים 7 - 8; ראו גם בעדותה, בעמוד 8). עם זאת, אישרה כי ביטאה הסכמה למעשה (שם). מהודעתו של המערער (ת/6) עולה, כי בתחנה, טרם הנסיעה המשותפת, שוחחו השניים על נושאים מיניים. לטענת המערער בהודעתו, סיפרה לו המתלוננת כי היא אוהבת לקיים יחסי מין עם מספר פרטנרים, מבוגרים ממנה (עמוד 3, שורה 8). הוא טען, כי גם בנסיעה המשותפת שוחחו על נושאים מיניים, המתלוננת שאלה אותו שאלות על מה הוא אוהב, והוא ענה על חלקן (עמוד 3, שורות 23 - 24). המתלוננת אישרה בעדותה כי השניים שוחחו על דברים בעלי אופי מיני (בעמוד 27). כך גם העיד המערער, הגם שטען כי חלק מן הדברים המיניים שמסרה לו המתלוננת נכתבו על ידה בהתכתבות לאחר האירוע (בעמוד 128). בעדותה, שללה המתלוננת כי פתחה את סגור ליבה בפני המערער (ראו בעמוד 27), או כי הראתה לו תמונות אינטימיות שלה (בעמוד 27).

7. מהכרעת הדין עולה כי למערער, כמפקד צוות, הייתה סמכות ליתן הוראות למתלוננת, הן בשגרה והן באירועים מבצעיים. יוצא, על רקע טיבו ההיררכי של הארגון בו מדובר, כי היו בין השניים יחסי מרות. עם זאת, לא הייתה למערער השפעה של ממש על זכויותיה של המתלוננת. מעדותה של המתלוננת גם לא עולה כי במישור הסובייקטיבי היה ניצול מרות מצידו של המערער בביצוע המעשה (לחשיבותו של ההיבט הסובייקטיבי בבחינת קיומו של ניצול מרות, ראו עש"ם 1599/03 טאפירו נ' נציבות שירות המדינה, פ"ד נח(2) 125 (2003), בעמוד 136 לפסק דינה של כב' השופטת ד' ביניש). ניצול כאמור גם לא עולה בבחינת מספקת במישור האובייקטיבי, באין יסוד ממשי של השפעה של המערער על גורלה של המתלוננת, מעמדה וזכויותיה (ראו שם, בעמוד 137).

8. על רקע כל אלה, יש להידרש לשאלת העונש. אף שכאמור אין מדובר בניצול מרות, מקובלת עליו קביעתו של בית הדין למשמעת, כי מדובר בניצול חולשת דעת של המתלוננת, אשר העידה על עצמה (ת/1, בעמוד 6), כי באותה עת לא ידעה לומר "לא". אכן, לא מדובר באקט מיני שבוצע במסגרת של מערכת יחסים הדדית. מדובר, בפשטות ובבירור, בניצול המתלוננת, קטינה באותה עת, לשם סיפוקו המיני המידי של המערער. בהקשר זה, עדותו של המערער כי המתלוננת העבירה לו מסר, במגע, בחיוך ובדברים, כי היא מעוניינת במגע מיני עמו, לא נתקבלה על ידי בית הדין למשמעת. עם זאת, כאמור, אין מדובר במעשה שבוצע בכפייה או בניגוד להסכמתה של המתלוננת.

9. במעשהו, פגע המערער פגיעה קשה בתדמית של רשות שירותי הכבאות ובשמם הטוב של לוחמי האש. הוא פגע פגיעה קשה ביחס האמון וההערכה כלפי רשות הכבאות. בתוך כך, מעשהו של המערער משקף סטייה חמורה מרמת ההתנהגות המצופה מעובד מדינה במעמדו ובתפקידו. אכן, הציפייה הסבירה היא, כי הסביבה של מקום עבודה בשירות

הציבורי, ובכלל זה תחנת כיבוי אש, אליה מגיעים מתנדבים קטנים בגיל התיכון, תהיה סביבה בטוחה ומוגנת. הציפייה האלמנטרית המתבקשת היא, כי מתנדבים כאמור, המצויים בגיל רגיש והפכפך מאין כמוהו, לא יהוו יעד להצעות, ליוזמות ולמעשים מיניים מצד עובדי מדינה עמם הם נפגשים במהלך ההתנדבות. הדברים אמורים ביתר שאת כאשר מדובר בבעל תפקיד פיקודי, אשר קיים פער גילאים של כ- 14 שנה בינו ובין המתלוננת. הם אמורים גם נוכח העובדה שהמעשה בוצע כאשר המערער בעת מילוי תפקידו ובמידים, בכלי רכב של שירות הכבאות. התנהגותו של המערער, אשר קיים ביוזמתו מגע מיני כמתואר עם המתלוננת, מהווה כשלון חמור, במישור המקצועי, במישור המוסרי ובמישור המשמעותי.

10. אכן, עונש הפיטורין הוא עונש חמור. בשל כך, בפסיקה נקבע, כי יש לגלות זהירות ורגישות בהחלטה על עונש זה (ראו עש"ם 10088/02 בצון נ' מדינת ישראל (23.2.2003), בפסקה 5). בה בעת, נדרש במקרה זה מסר מרתיע וחד משמעי, המשקף את חומרת המעשים, לבל יישנו. בכגון דא, אין די בגינוי מילולי. יש צורך באקט עונשי ברור. עונש הפיטורין שהושת על המערער תואם, במקרה זה, את חומרת המעשה. אין בו כל סטייה מרמת הענישה הנוהגת והנדרשת, קל וחומר סטייה חמורה, העשויה להצדיק התערבות של ערכאת ערעור (השוו, למשל, למקרה שנדון בעש"ם 2192/06 רחמני נ' נציבות שירות המדינה (5.4.2007), שם אושר עונש של פיטורין בגין הצעות מיניות של המערער שם, נהג בשירות המדינה).

11. המערער מפנה לכך, שמדובר במקרה חריג ויחיד, אשר אינו מאפיין את שירותו. הוא עמד על כך, שהוא מפקד מוערך, אשר רואה בשירות הכבאות את עתידו, ועובד שם מאז מלאו לו 22 שנים. המערער הודה במעשיו בהודעתו הראשונה. לאחר האירוע, ולאחר שהמתלוננת ביטאה חוסר רצון בקשר עמו, הניח לה המערער. ברם, אין באלה, כדי להפחית מחומרת המעשה, או מן הצורך בענישה חמורה, לשם הגשמת תכליותיו של הדין המשמעותי. אוסיף ואציין, כי אין מדובר במעידה רגעית, כי אם בפעולה מתמשכת, אשר היה בה אלמנט של כוונה ותכנון. לא למותר לציין, כי בית הדין למשמעת נתן לטענות האמורות של המערער משקל, כאשר החליט שלא לפגוע בזכויותיו הכספיות, והעמיד את תקופת פסילתו משירות המדינה על שנה אחת בלבד.

12. לא נעלמו מעיני נסיבותיו האישיות של המערער. מן החומר שבפני עולה, כי המערער נמצא מזה כשנתיים בהשעיה זמנית. הוא חווה פגיעה כלכלית משמעותית כתוצאה מכך. יש יסוד מציאותי לטענות המערער כי חווה פגיעה בשמו הטוב, כמו גם בדימויו העצמי, כתוצאה מן ההליך המשמעותי, בו יוחסה לו עבירה של מעשה סדום. מטעונו המערער עולה כי בינתיים נישא, וכי אביו, שהיה חולה במחלה קשה, נפטר. בכל אלה יש כדי לעורר אהדה. בה בעת, משקלן של נסיבות אישיות בדין המשמעותי, מוגבל. עיקרו של הדין המשמעותי הוא להבטיח סטנדרטים נדרשים וטוהר מידות בשירות המדינה, ולמנוע פגיעה באמון הציבור ובתדמיתו כשירות מקצועי וענייני. נוכח תכליות אלה, על רקע מכלול נסיבותיו של העניין, עולה כי העונש שהוטל על המערער סביר, גם בהתחשב בנסיבותיו האישיות של המערער.

13. נתתי דעתי גם לכך, שהמתלוננת ביקשה כי בית הדין לא יחמיר עם המערער, והביעה הסתייגות מפיטוריו משירות המדינה בשל המעשה שביצע בה. צודקת המדינה בטענתה, כי דברים אלה, אשר ניכר שיצאו מן הלב, אינם יכולים להציב את הרף הנורמטיבי במקרה זה. רף זה נגזר מן התכליות עליהן עמדת, ומנתוני המקרה. בשולי עניין זה אעיר, כי המתלוננת הביעה בעדותה הסתייגות ברורה ממעשיו של המערער, והבהירה כי "נהג לא בסדר" (עמודים 29, 31).

14. המערער טוען, כי על שני כבאים אחרים, אשר גם נגדם נוהלו הליכים משמעותיים על רקע מעשים מיניים במתלוננת, הוטל גם כן עונש של פיטורין, אף שמעשיהם היו רבים וחמורים מזה של המערער. אין בכך כדי לסייע למערער. במעשיו, חצה המערער קו אדום, המחייב את פיטוריו. העובדה, שאחרים חצו קו זה באופן חמור יותר, אינה

גורעת מכך. אוסיף, כי על אותם מעורבים אחרים הוטלו עונשי פסילה משירות המדינה לתקופות ארוכות בהרבה (8 שנים, הרחקה לצמיתות) מזו שהוטלה על המערער (שנה אחת). צודקת המדינה בטענתה, כי בנסיבות המקרה, יש בכך כדי לתת ביטוי הולם לשיקול המידתיות.

15. התוצאה של כל האמור היא, כי הערעור נדחה.

ניתן היום, ב' שבט תשע"ח, 18 ינואר 2018, בהעדר הצדדים.